

พระราชบัญญัติ

องค์การเภสัชกรรม

พ.ศ. ๒๕๐๙

พระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม
พ.ศ. 2509

ในพระปรมาภิไธย
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
สังวาลย์

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ให้ไว้ ณ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2509
เป็นปีที่ 21 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งองค์การเภสัชกรรม

พระมหากษัตริย์โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา จึงมี
พระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติ ขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัติ นี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติ องค์การเภสัชกรรม พ.ศ. 2509 "

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราช
บัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"พนักงาน" หมายความว่า พนักงานขององค์การเภสัชกรรม

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการองค์การเภสัชกรรม

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1 การจัดตั้ง ทุนและเงินสำรอง

มาตรา 6 ให้จัดตั้งองค์การขึ้นเรียกว่า "องค์การเภสัชกรรม" มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ผลิตยาและเวชภัณฑ์
- (2) ส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัยการผลิตยาและเวชภัณฑ์
- (3) ส่งเสริมการวิเคราะห์ยาและเวชภัณฑ์รวมทั้งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตยาและเวชภัณฑ์
- (4) ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนและให้ซึ่งยาและเวชภัณฑ์
- (5) ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิตยาและเวชภัณฑ์

มาตรา 7 ให้องค์การเภสัชกรรมเป็นนิติบุคคล

มาตรา 8 ให้องค์การเภสัชกรรมตั้งสำนักงานใหญ่ในจังหวัดพระนคร และจะตั้งสำนักงานสาขาหรือตัวแทนขึ้น ณ ที่ใดก็ได้ ถ้าจะตั้งสำนักงานสาขาหรือตัวแทนขึ้น ณ ต่างประเทศจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีก่อน

มาตรา 9 ให้องค์การเภสัชกรรม มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) มีทรัพย์สินต่าง ๆ ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครองสร้าง ซื้อ เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืมจัดหา จำหน่าย ทำการแลกเปลี่ยน โอนและรับโอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งที่ดินหรือทรัพย์สินอื่น และมีสิทธิรับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- (2) ร่วมการงานหรือสมทบกับบุคคลหรือส่วนราชการอื่นเพื่อประโยชน์แห่งกิจการองค์การเภสัชกรรม รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลใด ๆ
- (3) กู้ยืม ให้กู้ ให้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือด้วยทรัพย์สิน

มาตรา 10 ให้กำหนดทุนขององค์การเภสัชกรรมเป็นจำนวนหนึ่งร้อยล้านบาท โดยถือเอาเงินทุนหมุนเวียนเวชภัณฑ์ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กับเงินทุนของโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้รับตาม มาตรา 11 เป็นทุนประเดิม และรัฐบาลจะจ่ายเพิ่มเติมเป็นคราว ๆ ตามจำนวนที่รัฐบาลพิจารณาเห็นสมควร

มาตรา 11 ให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน และความรับผิดชอบของกองโสตศอนาสิกวิทยา ศัลยกรรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และของโรงงานเภสัชกรรมกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนเงินทุนหมุนเวียนในวงจำกัดของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กับเงินทุนของโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข ให้แก่องค์การเภสัชกรรม

มาตรา 12 ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์เกี่ยวกับการผลิตยา และวงจำกัดขององค์การเภสัชกรรม ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา 13 เงินสำรองขององค์การเภสัชกรรม ให้ประกอบด้วย เงินสำรองเผื่อขาด เงินสำรองเพื่อไถ่ถอนหนี้ และเงินสำรองอื่น ๆ ตามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

มาตรา 14 เงินสำรองจะนำออกใช้ได้ก็แต่โดยมติของคณะกรรมการซึ่งได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

มาตรา 15 ให้องค์การเภสัชกรรมปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินขององค์การฯ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้วางไว้

หมวด 2

การกำกับ การควบคุมและการบริหาร

มาตรา 16 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การเภสัชกรรม เพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้องค์การเภสัชกรรมชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ซึ่งขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรีตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินงานได้

มาตรา 17 เรื่องที่จะเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีนั้น ให้รัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

มาตรา 18 ให้มีคณะกรรมการขององค์การเภสัชกรรมคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการองค์การเภสัชกรรม" ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าแปดคน แต่ไม่เกินสิบสี่คน ทั้งนี้ รวมถึงผู้อำนวยการซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งหรือถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการ

มาตรา 19 ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ กรรมการและผู้อำนวยการจะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และต้องมีความรู้ความจำแนกเพียงพอกับการแพทย์ เภสัชกรรม วิทยาศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือ การบริหารธุรกิจ

มาตรา 20 ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือ ผู้อำนวยการ

(1) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาขององค์การเภสัชกรรมหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การเภสัชกรรม ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่เป็นเพียงผู้ถือหุ้นเพื่อประโยชน์ในการลงทุนโดยสุจริตในบริษัทจำกัดที่ระทำการอันมีส่วนได้เสียเช่นนั้น

(2) เป็นพนักงาน

มาตรา 21 ภายใต้บังคับ มาตรา 31 และ มาตรา 32 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การเภสัชกรรม อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) ดำเนินกิจการตาม มาตรา 9
- (2) วางข้อบังคับการประชุม และการดำเนินกิจการของคณะกรรมการ
- (3) วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอนพนักงานระเบียบวินัยการลงโทษพนักงาน และการร้องทุกข์
- (4) วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานขององค์การเภสัชกรรม
- (5) วางข้อบังคับว่าด้วยจำนวนอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน บำเหน็จของผู้อำนวยการ และพนักงาน
- (6) วางข้อบังคับว่าด้วยเงินสะสมของผู้อำนวยการและพนักงาน
- (7) วางข้อบังคับเกี่ยวกับลูกจ้าง
- (8) วางข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว

ข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานที่คณะกรรมการวางขึ้นตาม (4) นั้น ถ้ามีข้อความจำกัดอำนาจผู้อำนวยการในการทำนิติกรรมไว้ประการใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ ที่คณะกรรมการวางขึ้นตาม (8) นั้น เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 22 ให้ประธานกรรมการและกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งห้าปี

ประธานกรรมการและกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้

มาตรา 23 ประธานกรรมการและกรรมการย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระตาม
มาตรา 22 เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (4) ขาดคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 19 หรือมีลักษณะต้องห้าม

ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 20

ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการ
เข้าแทนแล้วแต่กรณี ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเข้าแทนนี้ย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา 24 ประธานกรรมการ และ กรรมการย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะ
รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 25 ให้คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการ

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และได้รับเงินเดือนตามที่คณะกรรมการ
กำหนด ผู้อำนวยการย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออกหรือคณะกรรมการให้ออกจากตำแหน่ง

การแต่งตั้ง การกำหนดเงินเดือนและการให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา นี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา 26 ผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการขององค์การเภสัชกรรมให้เป็นไปตาม
กฎหมาย ข้อบังคับและนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานทุกตำแหน่ง
และลูกจ้าง

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบในการจัดการและดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรม

มาตรา 27 ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ผู้อำนวยการเป็นผู้กระทำการในนามของ
องค์การเภสัชกรรม และเป็นผู้กระทำการแทนองค์การเภสัชกรรม และเพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบ
อำนาจให้ตัวแทนขององค์การเภสัชกรรมที่ได้ตั้งขึ้นตาม มาตรา 8 หรือบุคคลใด ๆ ปฏิบัติกิจการเฉพาะ
อย่างแทนก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

ในกรณีที่มีข้อบังคับซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตาม มาตรา 21 วรรคสอง กำหนดว่า นิติกรรมใดที่ผู้อำนวยความสะดวกจะทำได้ก็แต่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อน บรรดานิติกรรมที่ผู้อำนวยความสะดวกทำขึ้นโดยมิได้รับความเห็นชอบดังกล่าวย่อมไม่ผูกพันองค์การเภสัชกรรม เว้นแต่คณะกรรมการจะให้สัตยาบัน

มาตรา 28 ผู้อำนวยความสะดวก

(1) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดหรือตัดเงินเดือนตลอดจนลงโทษพนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้ แต่ถ้าเป็นพนักงานชั้นหัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

(2) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การเภสัชกรรมโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

มาตรา 29 เมื่อผู้อำนวยความสะดวกไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือเมื่อตำแหน่งผู้อำนวยความสะดวกว่างลง และในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งผู้อำนวยความสะดวก ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานขององค์การเภสัชกรรมคนหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยความสะดวก แล้วแต่กรณี เป็นการชั่วคราว และให้นำ มาตรา 20 (1) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ผู้ทำการแทนผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยความสะดวกมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้อำนวยความสะดวก

มาตรา 30 ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยความสะดวกและพนักงานอาจได้รับโบนัสตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 3

ความสัมพันธ์กับรัฐบาล

มาตรา 31 ในการดำเนินกิจการขององค์การเภสัชกรรมให้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน

มาตรา 32 องค์การเภสัชกรรมจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ได้

- (1) เพิ่มหรือลดทุน
- (2) กู้ยืมเงินครั้งหนึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าสามล้านบาท
- (3) จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 33 ให้องค์การเภสัชกรรมจัดทำงบประมาณประจำปี แยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ สำหรับงบลงทุนให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วนงบทำการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา 34 รายได้ที่องค์การเภสัชกรรมได้รับจากการดำเนินงานให้ตกเป็นขององค์การเภสัชกรรม สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าเสื่อมราคา และเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัวตามมาตรา 21 ประโยชน์ตอบแทนตามมาตรา 24 โบนัสตามมาตรา 30 เงินสำรองตามมาตรา 13 และเงินลงทุนตามงบลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบตาม มาตรา 33

รายได้ที่ได้รับในปีหนึ่ง ๆ เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายดังกล่าวในวรรคหนึ่งแล้ว เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

มาตรา 35 ให้คณะกรรมการทำรายงานปีละครั้งเสนอรัฐมนตรีรายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานในปีที่ล่วงแล้วขององค์การเภสัชกรรม และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

หมวด 4

การร้องทุกข์และการสงเคราะห์

มาตรา 36 ให้พนักงานและลูกจ้างมีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

มาตรา 37 ให้องค์การเภสัชกรรมจัดให้มีกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานในองค์การเภสัชกรรมและครอบครัวตามข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

หมวด 5

การบัญชี การสอบและการตรวจ

มาตรา 38 ให้องค์การเภสัชกรรมวางและรักษาไว้ซึ่งระบบการบัญชีอันถูกต้อง แยกตามประเภทงาน ส่วนที่สำคัญมีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ และมีสมุดบัญชีลงรายการ

- (1) การรับและจ่ายเงิน
- (2) สินทรัพย์และหนี้สิน

ซึ่งแสดงการงานที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควรตามประเภทงานพร้อมด้วยข้อความอันเป็นเหตุที่มาของรายการนั้น ๆ

มาตรา 39 ทุกปี ให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและตรวจบัญชีรวมทั้งการเงินขององค์การเภสัชกรรม

มาตรา 40 ผู้สอบบัญชีและตรวจบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่างๆ ขององค์การเภสัชกรรม เพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงาน ลูกจ้างและผู้อื่นซึ่งเป็นผู้แทนขององค์การเภสัชกรรม

มาตรา 41 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันสิ้นปีบัญชีขององค์การเภสัชกรรม ให้องค์การเภสัชกรรมโฆษณารายงานประจำปีของปีที่สิ้นสุดไปนั้น แสดงบัญชีงบดุล บัญชีทำการและบัญชีกำไรขาดทุน พร้อมกับรายงานของผู้สอบบัญชีและตรวจบัญชีตาม มาตรา 39

บทเฉพาะกาล

มาตรา 42 ในระหว่างที่การโอนเงินทุน กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน และความรับผิดชอบตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 10 มาตรา 11 ยังไม่เสร็จสิ้น ให้กองโสตศอนาสิก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินกิจการเช่นเดิมไปพลางก่อน

มาตรา 43 นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นต้นไป ให้ลูกจ้างเงินทุนหมุนเวียนเวชภัณฑ์ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และพนักงานโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข ได้รับเงินเดือน หรือค่าจ้างเท่าที่ได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อน จนกว่าผู้อำนวยการจะได้บรรจุและแต่งตั้งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวตาม มาตรา 28 (1)

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การดำเนินการผลิตยาและจำหน่ายยาในปัจจุบันได้แยกดำเนินการโดยโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข กับกองโสตศอลา กรมหาวิทยาลัยการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ทำให้เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และปฏิบัติงานล่าช้า ฉะนั้น เพื่อเป็นการประหยัดและให้ปฏิบัติงานได้รวดเร็ว จึงเห็นสมควรที่จะปรับปรุงกิจการผลิตยาและจำหน่ายยาให้แก่หน่วยราชการ องค์การ เทศบาล และประชาชนเสียใหม่ โดยรวมโรงงานเภสัชกรรมกับ กองโสตศอลาและจัดตั้งเป็นองค์การเภสัชกรรมขึ้น เพื่อผลิตและจำหน่ายยาในราคาที่ถูกลงและกว้าง ขวางยิ่งขึ้น

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 83 ตอนที่ 69 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 11 สิงหาคม พุทธศักราช 2509